

Datum 2019-10-23
Diarienummer 0966/19

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
Dnr: Ku2019/01349/CSM

Göteborgs Stads svar på remiss från Kulturdepartementet - Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

Sammanfattning

Göteborgs Stad ställer sig bakom utredningens förslag i sin helhet, med ett undantag gällande utgiftsområdet för finansiering av myndigheten. Staden har ett antal synpunkter som bör beaktas i det fortsatta arbetet för att säkerställa romers tillgång till de mänskliga rättigheterna och minska eventuell oro kring myndigheten och dess uppdrag. Synpunkterna rör förstärkning av myndighetens uppdrag, tillsättandet av nämndsledamöter och kanslipersonal, forum och strukturer för delaktighet och inflytande, föreslagen värdmyndighet, samt förtydligande av gränssnitten och samverkan med det romska civilsamhället, andra förvaltningsmyndigheter och det allmänna i stort.

Allmänna synpunkter

Göteborgs Stad ställer sig bakom förslaget om inrättande av en myndighet för romska frågor. Myndigheten skulle utgöra ett stöd till förvaltningsmyndigheter, kommuner och regioner i att arbeta utifrån internationella konventioner om mänskliga rättigheter och nationella minoritetsfrågor samt lagstiftning och nationella strategier. Den skulle bli en samordnande och kunskapsdrivande kraft och bedöms kunna utgöra ett stöd till Göteborgs Stads rättighets- och nationella minoritetsarbete.

Ambitionen med strategin för romsk inkludering har varit att frågorna ska integreras i ordinarie strukturer. Detta har visat sig inte fungera. En myndighet för den romska frågan kan i sig innebära en konflikt med strategins ambition och utgångspunkten om romers egenmakt samt befaras leda till att romers mänskliga rättigheter sidoordnas parallellt och att frågorna och gruppen marginaliseras. Dock ser Göteborgs Stad

problematiken med förvaltningsmyndigheters ansvar utifrån strategin och den internationella kritik som Sverige fått från EU:s och FN:s internationella övervakningsorgan som ett starkt argument till att inrätta en myndighet som tydligt pekas ut att aktivt främja arbetet för romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Myndigheten bedöms kunna bidra till att det allmänna lever upp till de minoritetspolitiska målen, strategin och sitt ansvar utifrån lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Delar av Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer lyfter även fram en oro för bland annat registrering utifrån etnicitet och det finns en oenighet inom minoriteten om inrättandet av en myndighet för romska frågor. Dock är Göteborgs Stads sammanvägda bedömning att den skulle bli en samordnande och kunskapsdrivande kraft och utgöra ett stöd till stadens rättighets- och nationella minoritetsarbete. Vidare bör anonymitet bland de som involveras i arbetet säkerställas. Begreppet myndighet är fortfarande laddat på grund av den långa historien av det allmännas förtryck och diskriminering som lett till misstro gentemot staten. Göteborgs Stad vill därför skicka med att ett alternativt namn till myndighet bör beaktas, exempelvis forum eller delegation.

Göteborgs Stad vill betona att det är bra att myndigheten inte ska bevilja bidrag.

Göteborgs Stads bedömning

Kommentarerna följer dispositionen i Kulturdepartementets skrivelse.

Förslag

4.3 och 4.5. Göteborgs Stad vill understryka att kärnfrågan för myndighetens trovärdighet och legitimitet är att romskt inflytande och delaktighet i realiteten säkerställs. Detta bör ske genom att majoriteten av nämndens förtroendetillsatta och kansliets personal själva identifierar sig som del av den nationella minoriteten romer, har egen levd erfarenhet och har romsk kultur- och språkkompetens som återspeglar gruppens heterogenitet. Även sakkunskap och erfarenhet utifrån strategin för romsk inkluderings prioriterade områden bör säkerställas hos kansliet.

Vidare bör strukturer, rutiner och forum för inflytande skapas. Detta gäller både från och till det romska civila samhället men också från myndigheten, till och mellan det allmänna och förvaltningsmyndigheter. Processen med att säkerställa detta bör ges tid och ses som en tillitsskapande åtgärd för att minska det ömsesidiga förtroendegapet mellan offentlig verksamhet och den romska minoriteten. Titeln kanslichef bör övervägas att ersättas med en mer ”slagkraftig” och ändamålsenlig titel utifrån sitt uppsökande uppdrag.

4.6. Göteborgs Stad vill uppmärksamma departementet på svårigheterna med att enkelt tillstyrka ett förslag till värdmyndighet och återger istället diskussionerna. Göteborgs Stad ställer sig frågande till att föreslå en myndighet som inte är beslutad ännu till värdmyndighet. Kommer en sådan myndighet, som både är ny och relativt liten, kunna bli ett stöd till den nya myndigheten för romska frågor? Vidare saknas det ett resonemang gällande Sveriges nationella institution för mänskliga rättigheter som föreslås i Ds 2019:4. Denna institution är visserligen inte heller beslutad men bör inbegripas i utredningen som möjlig värdmyndighet då det är viktigt att hålla ihop området – den romska minoritetens rättigheter är mänskliga rättigheter.

Gällande förslagen som berör myndighetens uppdrag och uppgifter (4.7-4.9.2) vill Göteborgs Stad betona befogenheten att begära in uppgifter från det allmänna om vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa den nationella minoriteten romers mänskliga rättigheter. Myndigheten bör även kunna begära att förvaltningsmyndigheter och det allmänna ska komma på överläggningar hos myndigheten. Ett vidare resonemang gällande tillsyn utifrån Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk hade berikat utredningen och möjligtvis stärkt myndigheten.

Göteborgs Stad vill understryka vikten av att gränssnitten mellan den nya myndigheten och övriga förvaltningsmyndigheter tydliggörs och att uppdraget med att stötta dessa och det allmänna betonas för att säkerställa att det allmännas ansvar inte läggs över på myndigheten. Att skapa strukturer för myndighetens arbete initialt bör prioriteras.

4.10. Göteborgs Stad ser positivt på att en myndighet driver kunskapsutvecklingen hos det allmänna gällande diskriminering och antiziganism. Det kan för enskilda förvaltningsmyndigheter vara svårt att åta sig att synliggöra strukturell diskriminering och antiziganism, sammanställa på en övergripande nivå och analysera konsekvenser av antiziganism med syfte att förändra exkluderande strukturer som det allmänna självt är med och upprätthåller. Hör efterfrågas ett förtydligande kring myndighetens uppdrag och roll som med fördel skulle kunna kopplas till liknande uppdrag hos andra myndigheter, exempelvis Jämställdhetsmyndigheten och Diskrimineringsombudsmannen.

I förslaget om en kunskapsbank är det angeläget att hänsyn tas till den muntliga traditionen att sprida kunskap som finns inom den nationella minoriteten romer och att kunskapsbanken utgår ifrån ett internationellt perspektiv. Det immateriella kulturarvet som detta utgör måste bevaras. Möjligtvis kan de statliga museerna få ett större ansvar gällande detta. En myndighet för romska frågor bör även kunna initiera kunskapsuppbyggnad då det också upplevs saknas kunskap om antiziganism, diskriminering och utsatthet. Det är ett tillägg till förslag **4.10.2.**

5.2 Förslaget om utgiftsområde 13 avstyrks. Det är kopplat till integrationspolitiksområdet och blir därmed missvisande.

Rekommendationen från Göteborgs Stad är att utgiftsområde 1 Rikets styrelse i statens budget tillämpas där demokrati och mänskliga rättigheter innefattas.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Grith Fjeldmose (V) yrkade att kommunstyrelsen yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan enligt stadsledningskontorets förslag med tillägg enligt yrkande från V och MP den 18 oktober 2019 (bilaga A).

Martin Wannholt (D) och Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till yrkande från D den 21 oktober 2019 (bilaga B).

Tjänstgörande ersättaren Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan enligt stadsledningskontorets förslag samt avslag på tilläggsyrkande från V och MP den 18 oktober 2019 och yrkande från D den 21 oktober 2019.

Vid omröstning beträffande stadsledningskontorets förslag och yrkande från D röstade Blerta Hoti (S), Helene Odenjung (L), Karin Pleijel (MP), Hampus Magnusson (M), Marina Johansson (S), Grith Fjeldmose (V), Jonas Attenius (S), tjänstgörande ersättarna Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) och Elisabet Lann (KD) samt ordföranden Axel Josefson (M) för bifall till stadsledningskontorets förslag.

Martin Wannholt (D), Jessica Blixt (D) och Jörgen Fogelklou (SD) röstade för bifall till yrkande från D.

Kommunstyrelsen beslutade med tio röster mot tre att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Vid omröstning beträffande bifall respektive avslag på tilläggsyrkande från V och MP röstade Blerta Hoti (S), Helene Odenjung (L), Hampus Magnusson (M), Marina Johansson (S), Jonas Attenius (S), tjänstgörande ersättarna Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) och Elisabet Lann (KD) samt ordföranden Axel Josefson (M) för avslag.

Karin Pleijel (MP) och Grith Fjeldmose (V) röstade för bifall.

Martin Wannholt (D), Jessica Blixt (D) och Jörgen Fogelklou (SD) avstod från att rösta.

Kommunstyrelsen beslutade med åtta röster mot två att avslå tilläggsyrkandet från V och MP.

Representanterna från M, L och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 23 oktober 2019 (bilaga C).

Representanterna från S antecknade som yttrande en skrivelse från den 23 oktober 2019 (bilaga D).

Göteborg den 23 oktober 2019
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Tilläggsyrkande angående – Remiss från Kulturdepartementet - Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Att under rubriken ”Allmänna synpunkter” lägga till en ny mening som lyder ”Då mycket fortfarande är osäkert kring formerna för myndigheten vill Göteborgs Stad trycka på att det är av yttersta vikt att säkerställa romers reella inflytande i varje fortsatt steg i processen.” efter meningen ”Dock är Göteborgs Stads sammanvägda bedömning att den skulle bli en samordnande och kunskapsdrivande kraft och utgöra ett stöd till stadens rättighets- och nationella minoritetsarbete”.
2. Att mellan det första och det andra stycket under ”4.3 och 4.5” lägga till ett stycke med följande lydelse: ”En annan avgörande fråga för myndighetens legitimitet är att alla delar av det romska samhället får representation inom myndigheten. Som redan nämnts ovan är minoriteten romer en heterogen grupp och i utredningen konstateras att det har varit lättare att få till dialog med vissa grupper än med andra. Ambitionen i det fortsatta arbetet måste vara att i högre grad få med grupper som exempelvis resande. Utredningen har inte heller lyckats få till dialog med kvinnor och unga i tillräckligt hög grad. Det är mycket viktigt att det sker större ansträngningar för att få med så många perspektiv som möjligt i det fortsatta arbetet med etableringen av myndigheter. Det gäller även exempelvis hbtq-personer, som över huvud taget inte nämns i utredningen.”
3. Att under ”4.7-4.9.2” som andra stycke lägga till: ”En brist i utredningen är att åtgärder för att komma tillrätta med romers ekonomiska levnadsvillkor, bristande tillgång till arbete, bostad och likvärdig utbildning saknas. Frågan om hur romska EU-medborgare som vistas i Sverige ska inkluderas i arbetet besvaras inte heller i utredningen. Myndighetens uppdrag bör även inkludera den nationella minoriteten romers ekonomiska levnadsvillkor samt romska EU-medborgare som vistas i Sverige.”

Yrkandet

Vi rödgrönrosa ser behovet av att inrätta en myndighet för romska frågor, inte minst mot bakgrund av den kritik som Sverige upprepade gånger fått från internationella granskningsorgan för bristande efterlevnad av romers mänskliga rättigheter. Vi välkomnar att förslaget lyfter antiziganism som en av de tydligaste orsakerna till minoriteten romers situation idag och att myndigheten ges ett tydligt uppdrag att motverka detta. Utredningen konstaterar att det som görs i dagsläget är otillräckligt och lyfter fram en rad problem som uppmärksammades av Kommissionen mot antiziganism. Det faktum att endast ett fåtal av Sveriges 290 kommuner har något arbete alls för att stärka romers mänskliga rättigheter visar på att en nationell ansats skulle behövas. Vi konstaterar att ett stort fokus för myndigheten föreslås vara att stärka det romska civila samhället, kulturen och språket, samt utveckla metoder mot diskriminering och antiziganism. Detta är mycket viktigt.

Utredningen konstaterar att en central fråga är hur romskt deltagande och inflytande säkerställs i förhållande till myndighetens verksamhet och uppgifter. Den historiska antiziganismen och den systematiska diskrimineringen av romer som pågått i århundraden har fått konsekvenser för romers förtroende för myndigheter och andra samhällsaktörer. Det finns av förklarliga skäl en misstro och misstänksamhet mot myndigheter och myndighetsutövning bland många i den romska minoriteten, vilket är en av anledningarna till oenigheten kring myndighetens inrättande. I Göteborg har det romska rådet uttryckt att deras inkludering i den här remissprocessen inte har skett på ett tillfredsställande sätt. Det kan inte nog betonas hur viktigt det är att romers deltagande och reella inflytande garanteras i arbetet med det fortsatta etablerandet och utformningen av myndigheten. Det kommer även fortsatt finns olika uppfattningar inom den romska minoriteten om inrättandet av en myndighet och det är viktigt att förankra varje steg på vägen i det romska civilsamhället.

Det är bra att minoriteten romer ska vara representerade på alla nivåer inom myndigheten. Den nationella minoriteten romer i Sverige består av flera olika grupper med inbördes kulturella och språkliga variationer samt olika förutsättningar och villkor. Stadsledningskontoret anser att detta bör beaktas i tillsättning av ledamöter och rekrytering av kanslipersonal. Vi håller med. Utöver att sammansättningen speglar att det finns flera romska undergrupper är det också viktigt att representationer är god gällande kön, ålder, geografisk spridning och andra perspektiv. Utredningen konstaterar att det har varit särskilt svårt att nå kvinnor och unga för dialog. Romska kvinnor är utsatta för multipel diskriminering i större utsträckning än män och vittnat om att trakasserier och hatbrott drabbar dem i högre grad än män. Kvinnor verkar inte heller delta i lika hög grad i arbetet med att säkerställa romers mänskliga rättigheter.

Det finns en medvetenhet i utredningen om samverkande strukturer som diskriminerar men det matchas inte med åtgärder i lika hög grad. Något som utredningen saknar är en djupare jämställdhetsanalys. Det står att det främsta verktyget för jämställdhet är jämställdhetsintegrering, och att kvinnors delaktighet i arbetet är viktigt. Utöver det står väldigt lite om romska kvinnors och flickors särskilda villkor och behov. Det framgår inte hur könsfördelningen varit bland de romer som varit delaktiga i samrådsprocesserna, och vilka frågor som lyfts som viktiga för kvinnor i de dialogerna. Utifrån de erfarenheter vi har av möten med romska kvinno- och tjejjourer vet vi att våldsfrågan anses viktig. Frihet från våld är en förutsättning för kvinnors och flickors egenmakt. Att vara en underordnad grupp inom en minoritet kan ofta innebära en särskild sårbarhet. Det gäller utöver kvinnor även exempelvis hbtq-personer och personer med normbrytande funktionalitet. Att inkludera perspektiv som rör samtliga diskrimineringsgrunder och hur de samverkar är därför viktigt.

Vi ser vidare att åtgärder för att komma tillrätta med romers ekonomiska levnadsvillkor, bristande tillgång till arbete, bostad och likvärdig utbildning saknas. Som jämförelse kan nämnas att delegationen i Finland har bland sina uppdrag att "ta initiativ för att förbättra romernas ekonomiska, sociala och kulturella levnadsvillkor". Vi menar att arbetet för att förbättra romers ekonomiska levnadsvillkor måste finnas med i allt arbete för romsk inkludering. Att motverka antiziganism och diskriminering är ett viktigt steg, men för att komma till rätta med den strukturella diskrimineringen behövs fler riktade arbetsmarknadsåtgärder som erbjuder romer en väg in i arbetslivet. Uppsökande arbete genom exempelvis brobryggjarverksamhet är värdefullt då det bygger på tillit och förståelse för de egna livsvillkoren. Bland de uppdrag som andra myndigheter ansvarar för nämns uppdraget till Arbetsförmedlingen att under 2016-2019 vidareutveckla arbetet med romsk inkludering i sin verksamhet. Mot bakgrund av de nedskärningar som gjorts på Arbetsförmedlingen undrar vi dock hur kapaciteten ser ut att vidareutveckla det arbetet i enlighet med uppdraget. Om ett ökat ansvar för dessa uppgifter faller på kommuner bör dessa få utökade resurser.

En fråga som lämnas obesvarad av utredningen är hur romska EU-medborgare som vistas i Sverige ska inkluderas i arbetet. Regeringens strategi för romsk inkludering för åren 2012-2032 gör ett tydligt undantag för utsatta EU-medborgare som alltså inte anses berättigade av att ta del av regeringens åtgärder. Kommissionen mot antiziganism framhåller dock just denna gruppens särskilda utsatthet, inte minst vad gäller hatbrott, dagliga kränkningar och allvarliga brott mot deras liv och boplatser. En myndighet för romska frågor kan inte ta ansvar för alla dessa frågor, däremot anser vi att denna målgrupp ska tas i beaktande inom ramen för myndighetens uppdrag.

Yrkande angående Remiss från Kulturdepartementet – Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen

1. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att inarbeta remissyttrandet från Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande – Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15) i enlighet med bilaga 1 i sitt remissvar till Kulturdepartementet
2. Remissyttrandet från Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer biläggs stadsledningskontorets tjänsteutlåtande – Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15) i enlighet med bilaga 1 i sitt remissvar till Kulturdepartementet

Yrkandet

Det är av yttersta vikt att Göteborgs Stads remissyttrande angående den föreslagna myndigheten för minoriteter romer, beaktar minoriteten romers synpunkter. En majoritet av Göteborgs Stads råd för minoriteter romers sakkunniga motsätter sig tjänsteutlåtandes slutsats att bifalla den föreslagna myndigheten. En majoritet av de sakkunniga inom Göteborgs Stads råd för minoriteter romer, upplever att ärendet har beretts utan att deras synpunkter har beaktats, varken inledningsvis eller efter att tjänsteutlåtandet presenterades för rådet, och har därför skrivit ett eget remissyttrande till Kulturdepartementet. Göteborgs Stads råd för minoriteter romer är dock till skillnad från Göteborgs Stad inte en egen remissinstans och därför bör rådets remissvar inarbetas i Göteborgs stads remissvar.

Remissvaret ska vara kulturdepartementet till handa senast 2019-11-01. Det finns därmed tid att inarbeta Göteborgs Stads råd för minoriteter romer. Alternativt skicka med Göteborgs stads råd för minoriteter romers yttrande som bilaga med tjänsteutlåtandets remissvar.

Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer beskrivs enligt följande av Göteborgs stad:

Rådet är ett forum för samråd och en rådgivande instans för kommunen i strategiska frågor som berör den romska minoriteten. Forumet har möjlighet att initiera frågor och utvecklingsinsatser, svara på remisser och föra en dialog med politiker och tjänstepersoner. Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer är också ett forum för ömsesidigt lärande och följer upp utvecklingen av handlingsplanen för nationella minoriteter. Syftet är att öka den romska delaktigheten och inflytandet utifrån minoritetslagstiftningens grundskydd. Forumet ska även bidra till att den romska minoritetens mänskliga rättigheter respekteras, skyddas, uppfylls och främjas i samma utsträckning som för övriga medborgare i Göteborg.

Myndigheten för romska frågor föreslås bli en nämndmyndighet under en värdmyndighet. Vårdmyndigheten som föreslås är Myndigheten för minoritetsfrågor, en myndighet som också är under förslag. Sverige har fem nationella minoriteter och romer skulle vid sidan av de övriga fyra inkluderas under den föreslagna Myndigheten för minoritetsfrågor.

Att på förhand peka ut att just en av minoriteterna är i behov av en enskild myndighet är långt ifrån oproblemiskt. Riskerna och baksidorna tas tydligt upp i Göteborgs Stads råd för minoriteten romers eget remissvar.

Enbart det föreslagna namnet på myndigheten är problematiskt. Det är ett språkbruk rörande en utsatt etnisk grupp som borde tillhöra dåtiden och inte framtiden.

Utpekandet av en enskild etnisk grupp genom inrättande av en egen myndighet är en så pass känslig fråga, att en bred majoritet inom den romska gruppen bör stå bakom ett sådant eventuellt beslut från början.

Bilaga till yrkande från (D)

Yttrande från Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer

YTTRANDE Ds 2019:15

2019-10-11

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Remiss från Kulturdepartementet - Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

Yttrande gällande departementsskrivelsen "Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – myndighet för romska frågor" (Ds 2019:15)

Sammanfattning

Göteborgs stad stödjer inte i förslaget att en nationell myndighet för romska frågor inrättas.

Göteborgs Stad har 2019-07-26 givits möjlighet att yttra sig över betänkandet "Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor" (Ds 2019:15).

Yttrandet ska vara Kulturdepartementet tillhanda senast 2019-11-01.

Ärendet medger ingen bordläggning. Utredningen har utrett hur ett nationellt center för romska frågor kan inrättas. Detta blir komplicerat då man först måste ta ställning till frågan OM en nationell myndighet för romska frågor bör inrättas, och därför har vi inte utvecklat "huret" i detta remissvar.

Göteborgs Stad ställer inte sig bakom förslaget om att en myndighet för romska frågor (Ds 2019-15) bör inrättas och bedömer att inrättandet av en sådan myndighet byggd på etnicitet bör anses oförenligt med gällande internationella konventioner det skulle vara mycket oroande och alarmerande då denna myndighet skulle baseras på etnicitet och inte nationalitet. Förslaget går emot arbetet och strategin för romsk inkludering år 2012-2032, och exkluderar den romska minoriteten från de befintliga strukturerna i samhället, och olika myndigheters uppdrag och inkludering som skall tillförsäkras alla medborgare oavsett etnicitet. En myndighet för romska frågor skulle innebära negativ särbehandling av minoriteten.

Bakgrund och synpunkter

Sverige har år 2012 antagit EU strategin för romsk inkludering, en 20 år strategi för att förbättra romers livsvillkor inom en rad olika rättighets områden. Att inrätta en myndighet i Sverige för de nationella romska

frågorna går på tvären med strategin för romsk inkluderingen. En sådan myndighet skulle istället ytterligare exkludera den nationella minoriteten romer från de befintliga myndigheterna och strukturerna, men även ifrån majoritets samhället i stort. Vi anser att statliga myndigheter med olika uppdrag har ansvar för alla medborgare i Sverige, så torde ju ett inkluderings arbete istället lägga uppdrag på de befintliga myndigheterna. En sådan myndighet riskerar att romer ytterligare marginaliseras. Strategin har identifierat att det finns ett stort förtroende gap mellan romer och majoritets samhället, och ser vi att ett inrättande av en myndighet för romer skulle bidra till att öka det gapet.

Av en lång historiska erfarenheter av bland annat regeringens framtagna vitbok-den mörka och okända historien vittnar och myndighets övergrepp, förmyndande och åtgärder som "extra ordinära insatser" mot den romska minoriteten. Det finns en djup misstro och rädsla för myndigheter pga kränkningar och övergrepp i modern historia så som tvångs sterilisering, tvångs omhändertagande av romska barn som romer fortfarande upplever sig bli utsatta för. Så sent som på 80-talet inrättades en kommunalt arbete inom socialförvaltningen i Stockholm som kallades "zigenarsektionen" där man registrerade samtliga romer som bott och bodde i Stockholms området, de registrerades med Z och ½Z och man dokumenterade och beskrev personerna ingående, detta register står det om i vitboken. Vidare har romer utsatts för "zigenar" inventeringar och polisregister, och förföljelse. Det är stat och statliga myndigheter som gett dessa direktiv. En nationell myndighet för romska frågor skulle med dess statliga myndighets rätt de facto att registrerar romer pga dess uppdrag, direktiv och målgrupp

Romska organisationer och sakkunniga har efterfrågat kraftfullare insatser mot antiziganism, det var också kommissionen mot antiziganisms uppdrag att ta fram förslag till kraftfulla insatser mot antiziganism, men kom att istället föreslå en nationell myndighet för romska frågor som blir fel riktade insatser, som kan komma att öka antiziganismen i samhället. Regerings uppdraget av Kommissionen mot antiziganism försökte trots allt att utjämna makt-obalansen mellan minoriteten och majoriteten, genom att det fanns 1 person mer av ledamöterna, dock var ordförande och samtliga 5 st personer i kommissionens kansli inte själv tillhörande den romska minoriteten. Kommissionen hade en referensgrupp knuten till sig med ett tjugotal romer. När förslaget presenterade för referensgruppen så var en stor majoritet emot detta förslag som kritiserades, men drevs ändå igenom som ett förslag till regeringen.

Minoritets lagstiftningen är tydlig att stat och kommuner är skyldighetsbärare, och att den nationella minoriteten romer är rättighetsbärare, det betyder att romsk kultur och språk skall främjas, stärkas och bevaras av de befintliga skyldighetsbärarna. Dessa samma rättigheter

gäller ju också de andra nationella minoriteterna i Sverige, men att tex föreslå inrättande av en nationell myndighet för judar skulle anses alarmerande.

Romska organisationer, sakkunniga och aktivister men också stora delar av den romska befolkningen i stort i Sverige känner oro och rädsla för detta förslag. Detta har tydligt aviserats redan för ca 1 ½ år sedan när samma förslag lades fram och som mötte mycket kritik redan då, men som av någon anledning åter läggs fram.

Vi anser dock om inrättande av enheter för säkerställande av romers mänskliga rättigheter och minoritets rättigheter kopplade till framtida institutionen för mänskliga rättigheter och myndigheten för nationella minoriteter när dessa förverkligas bör beakta särskilt den nationella minoriteten romer rättigheter. Ansvar om förverkligandet av romers rättigheter ligger på de allmännas och de befintliga strukturerna. Förutsättningarna för upprättandet av en myndighet är obefintliga utan stöd från det romska civilsamhället. Om man saknar stöd från civilsamhället så bör man alltså inte gå vidare med planen om att inrätta en myndighet. Det finns en stor risk att framtida myndighetsdirektiv från Regeringskansliet riktas till den specialiserade myndigheten istället för till existerande förvaltningsmyndigheter och kommuner. Det skulle gå stick i stäv med strategin för romsk inkludering. Prioriteringen bör ligga på mer kraftfulla insatser i arbetet mot antiziganism och diskriminering som är ett majoritets samhälles problem. Insatser i strategin för romsk inkludering tippar över i insatser mot romer istället, där romer blir föremål för extra ordinära insatser som historisk drabbat den romska minoriteten negativt. Insatsen som föreslås blir missriktad.

Vi anser inte att romers deltagande, inflytande och påverkan kan säkerställas eller garanteras, och att romer upplever att de inte kan påverka i sina egna frågor. Att stat och kommuner har tolkningsföreträde, där minoriteten upplever ett förmyndigande som har en lång historisk kontinuitet. Idag sitter ett tjugotal romer som sakkunniga i regeringen referensgrupp, som har 3 årigt mandat kan jämföras med ”finlandsmodellen” som utredningen nämner i 1.1.4 sidan 15. Där den romska frågan bedrivs i delegationsform som är direkt kopplat till social och hälsovårds departementet sedan 1956. Skillnaden men regeringens nuvarande referensgrupp kopplat till strategin för romsk inkludering är att hälften av medlemmarna i den finländska roma delegationen representerar flera olika departement.

Fortfarande sätter majoritets samhället och dess aktörer agendan för den romska frågan, där romer informativt bidrar med kompetens och erfarenheter. Romsk delaktighet, inflytande och egenmakt finns när majoritets samhällets aktörer tillåter det. I regeringskansliet finns fortfarande ingen romsk sakkunnig eller tjänsteman anställd, så är det i de

flesta sammanhang där den romska frågan behandlas. Därför är risken mycket stor att ett inrättande av en nationell myndighet för romska frågor upplevs som ytterligare ett övergrepp, och där romer kan ens möjliggöras reellt inflytande, också med tanke på en myndighets konstruktion och dess regleringar.

Inte ens i framtagandet av utredningen Ds 2019:15 fick romer delaktighet eller inflytande, efter flera påtryckningar anställdes i slutet av utredningen person tillhörande den romska minoriteten, denna ansåg minoriteten bli ett tvunget alibi för utredningen. Romers förtroende för denna utredning var mycket låg, och förslaget har skapat mycket oro och farhågor hos minoriteten. Det finns ett igenkännande av statligt förtryck med en lång historia som drabbat romer med omfattande och negativa konsekvenser.

Det har heller inte möjliggjorts förutsättningar hittills för minoriteten att inom sig och nationellt diskutera och få göra en gemensam röst hörd i frågor som berör minoriteten. Det finns heller inga informationskanaler där information når nationellt minoriteten, det har inte skapats förutsättningar för det romska civilsamhället att få del av viktig information om sina sakfrågor som behandlas av stat och kommuner med flera aktörer. Det medför att delaktigheten och inflytande omintetgörs, och därför ej heller kan säkerställas. Den stärkta minoritets lagstiftningen (1 jan 2019) har skärps gällande minoritetens delaktighet och inflytande till att minoriteten skall ha delaktighet och inflytande i sina egna sakfrågor. Detta är idag ett lagkrav.

Vi ser inte att den nationella minoriteten romers delaktighet och inflytande på ett jämställt sätt och med jämlik maktbalans kan säkerställas i en myndighets form.

Vi anser däremot att insatser för att stärka det romska civilsamhället och romska organisationer behöver utökas och stärkas som kan på sikt möjliggöra minoritetens egna initiativ och mobilisering i frågor som berör dem själva.

Det går inte garantera civilsamhällets inflytande över förvaltningsmyndigheternas insatser och åtgärder, därför finns det en stor risk att myndigheten träder i civilsamhällets ställe.

Kunskapsökningen och spridningen om romer genom de samråd och referensgrupper via olika uppdrag i romsk inkludering som idag finns hos samtliga myndigheter och i en stor del av kommunerna sedan år 2012 riskerar helt upphöra, då en myndighet för romska frågor äger frågan. Samråds formen har bidragit i stort till den kunskaps utveckling hos de berörda aktörerna och detta har i nästa del gett effekter på myndigheternas arbete och insatser.

Långsiktighet finns redan idag genom den 20-åriga nationell strategi för romsk inkludering. Risker med att permanenta och se en nationell

myndighet för romska frågor som en lösning, är att romers utanförskap permanentas och istället exkluderar romer, samt att kommer minska kunskapen om romer hos befintliga myndigheter och kommuner vilket skulle påverka romers livsvillkor på långsikt och möjligheter att bli inkluderade.

Synpunkter på delar av förslaget Ds 2019-15

I sammanfattningen Ds 2019-15 har det radats upp olika funktioner som en sådan myndighet skulle ha bla att den ska stärka romers egenmakt och inflytande, det skulle riskera att bli från ett ovanifrån perspektiv, risker med detta är att myndigheten får egenmakt och att inflytande ytterligare minskar för minoriteten. Idag finns romska sakkunniga inom olika områden och som tillhör minoriteten själv i dessa olika samrådsformer men upplever i dessa former ändå egenmakt i formen av att delta eller medverka som ett verktyg för att kunna påverka. Analys för att nå denna möjliga påverkan och egenmakt skulle i en statlig myndighet i praktiken fungera. Sveriges regering fick kritik från EU efter den årliga rapporten till EU om strategin för romsk inkludering, kritiken till Sverige var att romer i praktiken har delaktighet, inflytande och påverkan, denna kritik var befogad. I en myndighet för romska frågor så finns stora risker att inflytande, delaktighet och påverkan inskränks än mer.

Förslaget beskriver (1.1.5 sidan 16-20) utredningen konsultationer, dialog, och samtal med minoriteten i olika former i sitt arbete, trots detta så har romer nationellt en helt annan åsikt om detta. Romer har under hela utredningen uttryckt kritik om deras möjligheter att få information och påverka utredningens ställningstaganden. Utredningen tar bla upp att romer har på eget initiativ använt sociala medier för informationsspridning, när det egentligen var en mobilisering på socialmedier för att mota utredningen och förslaget som redan muntligen hade kommunicerats.

Det finns fler frågetecken kring beskrivningen om utredningen haft kommunikation, samtal eller dialog i tillfredsstämmande utsträckning med minoriteten, minoritetens röst säger motsatsen. Utredningen pekar också ut två romska grupper som samtalen inte varit tillräckliga med, som anses vara en brist i utredningen.

Erfarenheter hos minoriteten från delegationen för romska frågor och kommissionen mot antiziganism och där möjligheterna till inflytande, påverkan blivit ett stort problem, pga insyn i det operativa arbetet i kansliet, men också att kansliet drivit och styrt frågor men egen agenda. Ett kansli och en kanslichef får mycket makt, och möjligheterna för ledamöter (på strategisk nivå) att hantera dessa situationer och den utvecklingen har beprövats och konstaterats skapa problem med riktningen av arbetet.

5.3 sidan 140, Konsekvensanalysen gällande minoriteten och dess organisationer är bristfällig och redogör ex inte konsekvenser för minoriteten rättigheter eller utsatthet för stat, myndigheter och majoritets samhälle. Utredaren nämner flera gånger egenmakt som används i konsekvens analysen och har inga garantier i praktiken eller stöd av erfarenheter i arbetet med romsk inkludering. Denna vetskap och erfarenheter om brister gällande minoriteten romers inflytande och delaktighet beskrivs nedan.

3.2 sidan 49. Utredningen belyser bristerna gällande inflytande och delaktighet för minoriteten romer. Utredaren skriver att trots att länsstyrelsen i Stockholms engagemang och ambitionsnivå de senaste åren varit betydande i kommuner och myndigheter så är utmaningarna stora och komplexa.

Denna slutsats visar på att det inte finns förutsättningar och möjligheter att säkerställa eller garantera romers delaktighet och inflytande i en myndighet för romska frågor skall allvarigt ifrågasättas. Sverige regering fick i år kritik från EU i samband med rapporteringen till EU av den nationella strategin för romsk inkludering, att i praktiken romer inte hade delaktighet eller inflytande i arbetet med strategin.

Ekonomiska konsekvenser

Vi ser inte skäl till att ta ställning till de ekonomiska konsekvenserna och lämnar dessa utan synpunkt.

Barnperspektivet

Vi ser inte skäl till att ta ställning till att utveckla barnperspektivet och lämnar dessa utan synpunkt.

Mångfaldsperspektivet

Vi ser inte skäl till att ta ställning till mångfaldsperspektivet och lämnar dessa utan synpunkt.

Jämställdhetsperspektivet

Vi ser inte skäl till att ta ställning till de jämställdhetsperspektivet och lämnar dessa utan synpunkt.

Miljöperspektivet

Vi ser inte skäl till att ta ställning till miljöperspektivet och lämnar dessa utan synpunkt.

Omvärldsperspektivet

Vi ser inte skäl till att ta ställning till omvärldsperspektivet och lämnar dessa utan synpunkt.

Ärendets beredning

I enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk 5 § har ärendet remitterats till Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer. Bakom remissyttrandet står en majoritet av de romska representanterna i Göteborgs stads råd för den nationella minoriteten romer.

Rådets romska representanters förslag och bedömning –

Majoriteten av Göteborgs Stad råd för den nationella minoriteten romers romska representanter Ställer sig **Inte** bakom förslaget Ds 2019-15 om inrättandet av en nationell myndighet för romska frågor. Arbetet och den nationella strategin för romsk inkludering måste ske i de befintliga strukturerna och myndigheterna. Vi anser det alarmerande att inrätta en myndighet baserad på etnicitet, också med tanke på den utsatthet, exkludering och åtgärder som drabbat minoriteten i historien men också i nutid. Vi anser också att romers röst måste väga tyngst i ett sådant arbete och förslag, det riktas massiv och omfattande kritik mot detta förslag från den romska minoriteten nationellt. Den romska delaktigheten och inflytandet i detta arbete har upplevts av minoriteten varit obefintlig och att minoriteten känner sig överkörd och maktlösa att påverka detta utredning och förslag som görs ovan deras huvud. Romer måste möjliggöras egenmakt på riktigt, och informationskanaler inom sig och förutsättningar att mötas inom minoriteten nationellt för att diskutera ödesfrågor och andra frågor som berör minoriteten själva. Dessa möjligheter och förutsättningar har totalt fattats i utredningen och framtagandet av förslaget Ds 2019-15.

Stat och kommuner måste säkerställa romers minoritets och mänskliga rättigheter och inte använda makt och myndighets utövning som minoriteten upplever som kränkningar.

Bedömningen är gjord ut ifrån en samlad kompetens och mångåriga erfarenheter som de romska råds representanterna besitter i arbetet med romsk inkludering både nationellt och kommunalt.

Däremot förordar vi att behålla nuvarande ordning och nationella arbete för romsk inkludering. I framtida institution för mänskliga rättigheter och nationell myndighet för minoriteterna att inkludera den romska minoriteten i dess kommande uppdrag, och särskilt betona arbetet med säkerställandet av romers rättigheter, med kraftfulla insatser mot antiziganism och diskriminering.

Yttrande angående Remiss från Kulturdepartementet – Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

År 2012 beslutade den dåvarande Alliansregeringen om en samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering från 2012-2032. Strategin övergripande mål är att år 2032 ska en rom som fyller 20 år ha samma möjligheter i livet som en som inte är rom. Det är uppenbart det behövs göras mer i arbetet för att strategins mål skall kunna förverkligas och för att romers rättigheter skall garanteras. För oss i Alliansen är det glasklart att romers rättigheter är mänskliga rättigheter.

Utredningen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor föreslår att en nämndmyndighet för romska frågor inrättas. En grundförutsättning för den här typen av instans är att det finns legitimitet från den romska gruppen. Under remissförfarandet har det framkommit olika åsikter inom den romska gruppen i Göteborg i frågan. Majoriteten av romska rådet har exempelvis varit kritiska, medan t.ex. Romano Väst varit positiva. Det vittnar om att det finns olika åsikter inom den romska gruppen i Göteborg när det gäller frågan om en myndighet för romska frågor. Precis som stadsledningskontoret understryker i sitt remissvar, är kärnfrågan för myndighetens trovärdighet och legitimitet att romskt inflytande och delaktighet i realiteten säkerställs. Utredarna bör också ännu gång fundera över begreppet myndighet, som kan uppfattas som väldigt laddat i delar av den romska gruppen på grund av långa historien av det allmännas förtryck och diskriminering.

Yttrande angående – remiss från Kulturdepartementet –
Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska
frågor

Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer har deltagit i beredningen av ärendet. Synpunkter från representanter i rådet bör bifogas stadens yttrande till Kulturdepartementet.